Ministerstvo
pro místní rozvoj

OBCEPRO
PROGRAM ROZVOJE OBCE

PROGRAM ROZVOJE OBCE

VINARY

NA OBDOBÍ LET

2021 - 2028

Program rozvoje obce Vinary byl schválen zastupitelstvem obce dne 17. 12. 2020, usnesením č. 03/05/2020.

Úvod

Program rozvoje obce Vinary (dále nejčastěji jen PRO) je dlouhodobý programový dokument vytyčující záměry obce Vinary na 8 let, tj. na období let 2021 až 2028. Jde tedy o dokument, který se neomezuje pouze na jedno volební období zastupitelstva obce. Jedná se o komplexní programový dokument, který formuluje strategii rozvoje celého území obce, včetně komunity a jejího fungování. Vzniká na základě styku s veřejností, soukromou sférou, obyvateli, majiteli pozemků, představiteli spolku a správou obce.

PRO usiluje o dosažení rovnováhy mezi tím, co veřejnost chce a tím, co je dosažitelné, rovnováhy mezi dalším rozvojem území a ochranou stávajících přírodních a kulturních hodnot.

PRO je podkladem pro rozvojové aktivity a územní plánování v obci, ale i v regionu. Přispívá k tomu, aby obec efektivně využívala finanční prostředky jak z vlastního rozpočtu, tak i z vypsaných dotačních titulů. Dokument umožní představitelům obce koncepční plánování rozvoje obce.

PRO umožní naplňovat dlouhodobé cíle a strategickou vizi obce, koordinovat aktivity a zájmy různých subjektů působících v obci a prosazovat a chránit veřejný zájem. Klade si za cíl stanovit priority obce, místních obyvatel, podnikatelských subjektů a následně investičního programu, v neposlední řadě posílit odpovědnost místních obyvatel za další rozvoj obce tak, aby přicházeli s konkrétními návrhy a řešením daného problému.

PRO obsahuje dvě základní části: část analytickou (zaměřuje se na zachycení současného stavu, hodnotí silné a slabé stránky obce, její rozvojové příležitosti a identifikuje existující rizika) a návrhovou (shrnuje budoucí cíle a možné cesty k jejich dosažení).

Zpracování dokumentu PRO bylo realizováno v průběhu roku 2020. Do procesu tvorby PRO byla zapojena veřejnost nejprve formou dotazníků, následně formou veřejného projednání, na kterém byly probírány jednotlivé návrhy pro rozvoj obce. Závěrečné připomínky byly projednány na veřejném zasedání před schválením dokumentu.

Dokumentem, bezprostředně navazujícím na tento program, by měl být operativní roční plán akcí, určených k realizaci na základě aktuálních možností obce.

Dokument byl zpracován v rámci řešení projektu „Elektronická metodická podpora tvorby rozvojových dokumentů obcí“ (CZ.1.04/4.1.00/62.00008), jehož nositelem je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR.

A. ANALYTICKÁ ČÁST

A.1 Charakteristika obce

1. Území

Obec Vinary se nachází ve střední části Pardubického kraje, na západním okraji okresu Ústí nad Orlicí, správním obvodu ORP Vysoké Mýto. Obec se rozprostírá na území jednoho katastrálního území Vinary u Vysokého Mýta, jehož výměra je 347 ha. Vinary leží v malebném údolí Svařeňského (nebo též Bětnického) potoka, obklopeny lesy a stráněmi v nadmořské výšce 272 m n.m.

Obcí prochází silnice II. třídy ze Skutče do Týniště nad Orlicí, která tvoří západní hranici chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Východočeská křída. Ze silnice II. třídy odbočuje ve vsi silnice III. třídy směrem na Sedlec.

Tab. 1: Základní údaje o obci k 1. 1. 2020

Počet obyvatel	127
Rozloha (ha)	347
Hustota zalidnění	37
Počet částí obce	1
Nadmořská výška (m n.m.)	272

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obr. 1: Poloha obce Vinary

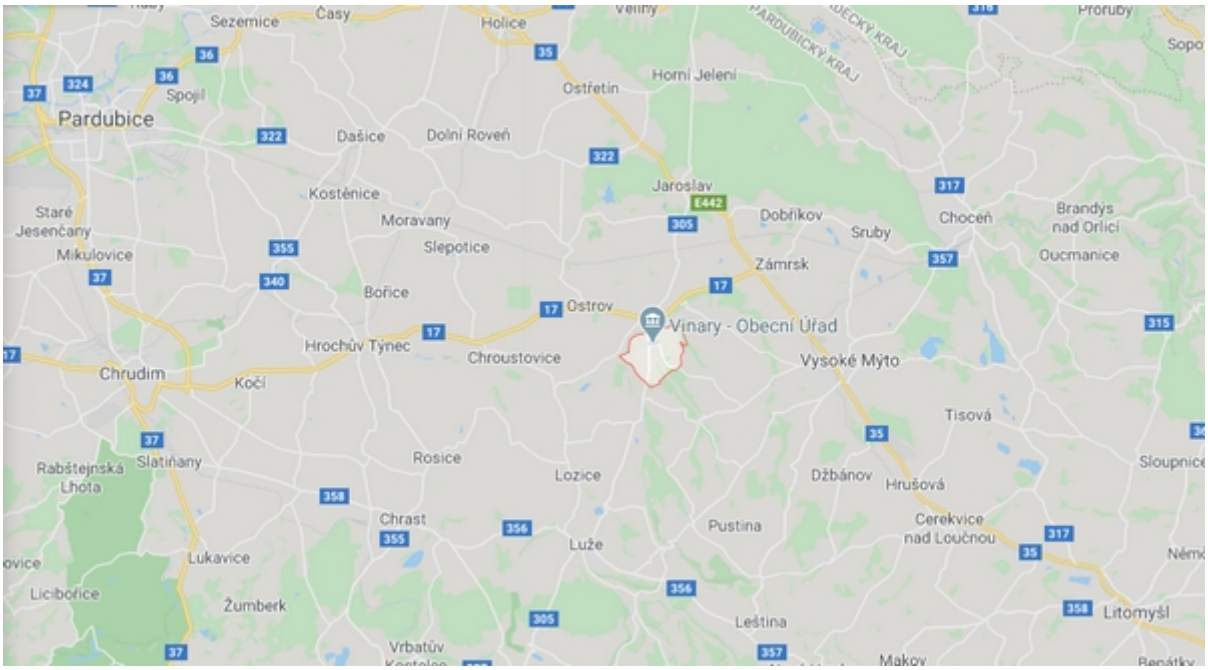

Zdroj: Google Maps

Obr. 2: Poloha obce Vinary - ortofotomapa

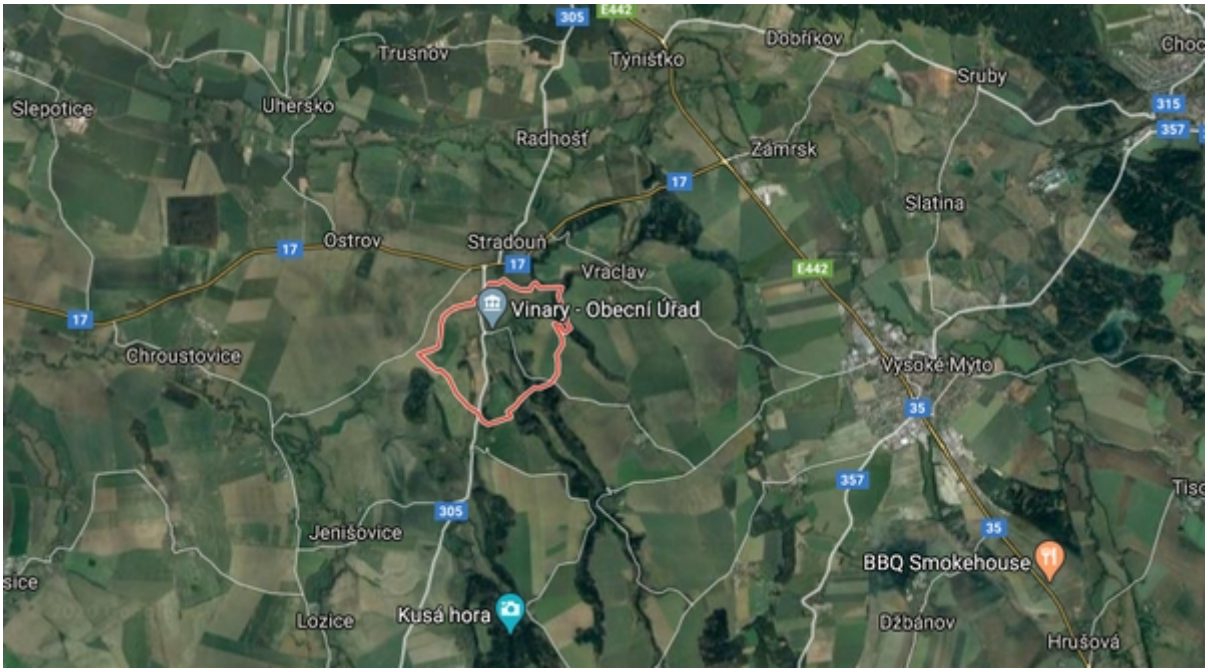

Zdroj: Google Maps

Tab. 2: Vzdálenost obslužných středisek od Vinar

Obec	Vzdálenost (km)
Vysoké Mýto	10
Ústí nad Orlicí	31
Pardubice	27
Chrudim	21
Chroustovice	7
Vraclav	4

Zdroj: Google Maps, vlastní zpracování

Struktura půdy obce Vinary

Půda na území obce je zhruba ze tří čtvrtin tvořena zemědělskou půdou a z jedné čtvrtiny půdou nezemědělskou. V rámci zemědělské půdy výrazně dominuje orná půda, v rámci nezemědělské lesní půda.

Ve srovnání s územím SO ORP Vysoké Mýto je ve Vinarech téměř o 7 % větší podíl zemědělské půdy a o 10 % větší podíl orné půdy. Naopak méně je půdy nezemědělské - zejména lesní a vodní plochy.

Tab. 3: Struktura půdy obce Vinary a SO ORP Vysoké Mýto (rozloha v ha, k 31.12.2019)

Struktura půdy	Absolutní hodnoty		Relativní hodnoty (%)	
	Obec Vinary	SO ORP Vysoké Mýto	Obec Vinary	SO ORP Vysoké Mýto
Celková výměra	347,3	28 189,6	100,0	100,0
Zemědělská půda celkem	266,6	19 752,6	76,8	70,1
Orná půda	221,9	15 219,0	63,9	54,0
Chmelnice	-	-	-	-
Vinice	-	-	-	-
Zahrada	5,8	824,4	1,7	2,9
Ovocný sad	3,2	59	0,9	0,2
Trvalý travní porost	35,8	3650,2	10,3	12,9
Nezemědělská půda celkem	80,6	8 437,0	23,2	29,9
Lesní půda	42,6	5 506,8	12,3	19,5
Vodní plochy	1,9	516,9	0,5	1,8
Zastavěná plocha a nádvoří	4,5	519,4	1,3	1,8
Ostatní plocha	31,6	1 893,9	9,1	6,7

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf 1: Struktura využití půdy v obci Vinary (k 31.12.2019)

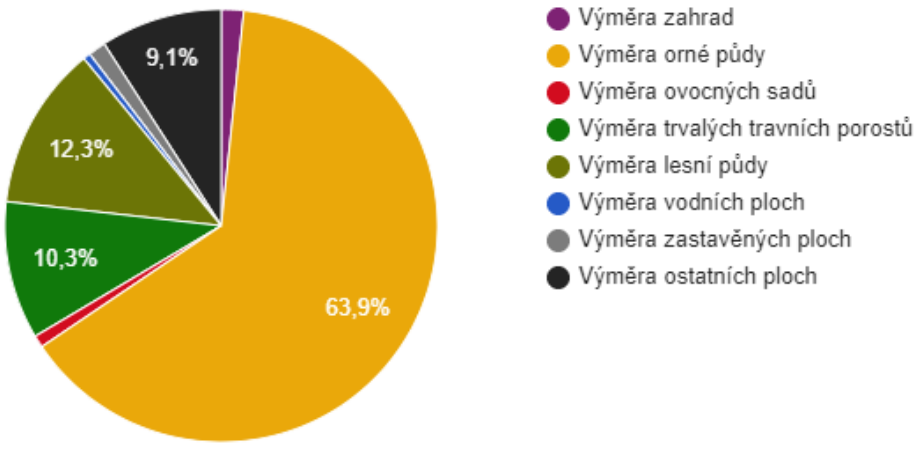

Zdroj: ČSÚ

Historické souvislosti

První písemné zmínky o Vinarech pochází z roku 1356, další až z druhé poloviny 15. století. V roce 1495 je ve Vinarech doloženo malé rytířské sídlo. Hmotné stopy jeho existence dnes nejsou již nikde patrné. Do roku 1623 drželi panství rytíři Dobříkovští z Malejova, jež patřili k evangelíkům. Po bělohorské bitvě došlo ke konfiskaci majetku. Dále obec patřila postupně německým a italským šlechtickým rodinám. Vinary se staly součástí panství Zámrsk a později byly včleněny do panství Chroustovického, ve kterém se vystřídala pestrá paleta majitelů, mezi něž patřili Kolovraté, hrabě de Chapece, markrabí de Rofrano a hrabě Kinský. K panství náleželo mimo městečka Chroustovice dalších 22 vesnic. Jednou z nich byly Vinary. V 19. století, přesněji v roce 1827, přešlo panství na syna Karla von Thurn und Taxise a v rodě Taxisů se udrželo do konce I. světové války, kdy byly šlechtické statky zabrány státem.

Ve Vinarech se vždy dařilo ovocnému stromoví. Rostlo zde ovoce všeho druhu, na stráních se zelenaly jabloně, hrušně, třešně, švestky i višně. Ovšem při kolektivizaci se stala prioritou živočišná výroba a na obnovu a výsadbu nových stromů se postupně zapomínalo.

V dřívějších dobách se obec proslavila svými opukovými lomy. Byl to několik desetiletí zdroj obživy celé řady místních kameníků a stavebního materiálu pro široké okolí. Povrchový kámen sloužil ke štětování cest - silnic. Další spodnější vrstva kamene sloužila jako stavební materiál – na zdivo a do základů. Nejkvalitnější a nejtvrdší byly spodní vrstvy, z kterých zkušení řemeslníci kameníci zhotovovali své výrobky. Dělali z kamene schody, žlaby a žlábky do stájí, dlaždice na chodby v obydlích, valchy na praní prádla apod. Po válce byl lom obnoven jen částečně, ale kámen se lámal stále. Na stavu lomu a okolní přírody se velmi negativně podepsala sovětská armáda, která je začala živelně ničit svým odpadem z vojenské posádky Vysoké Mýto.

2. Obyvatelstvo

V této kapitole jsou sledovány základní demografické charakteristiky obyvatelstva - vývoj celkového počtu, přírůstek/úbytek počtu obyvatel, věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva.

Počet obyvatel

K 31. 12. 2019 žilo ve Vinarech 126 obyvatel, 63 mužů a 63 žen.

V minulosti měly Vinary až trojnásobný počet obyvatel, podle výsledku sčítání v roce 1890 to bylo dokonce 402 obyvatel. Poté docházelo až na výjimku při sčítání roku 1930 k poklesu. Od roku 2001 se počet výrazně nemění, pohybuje se kolem 130 obyvatel.

Graf 2: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel podle Sčítání lidu, domů a bytů od roku 1869

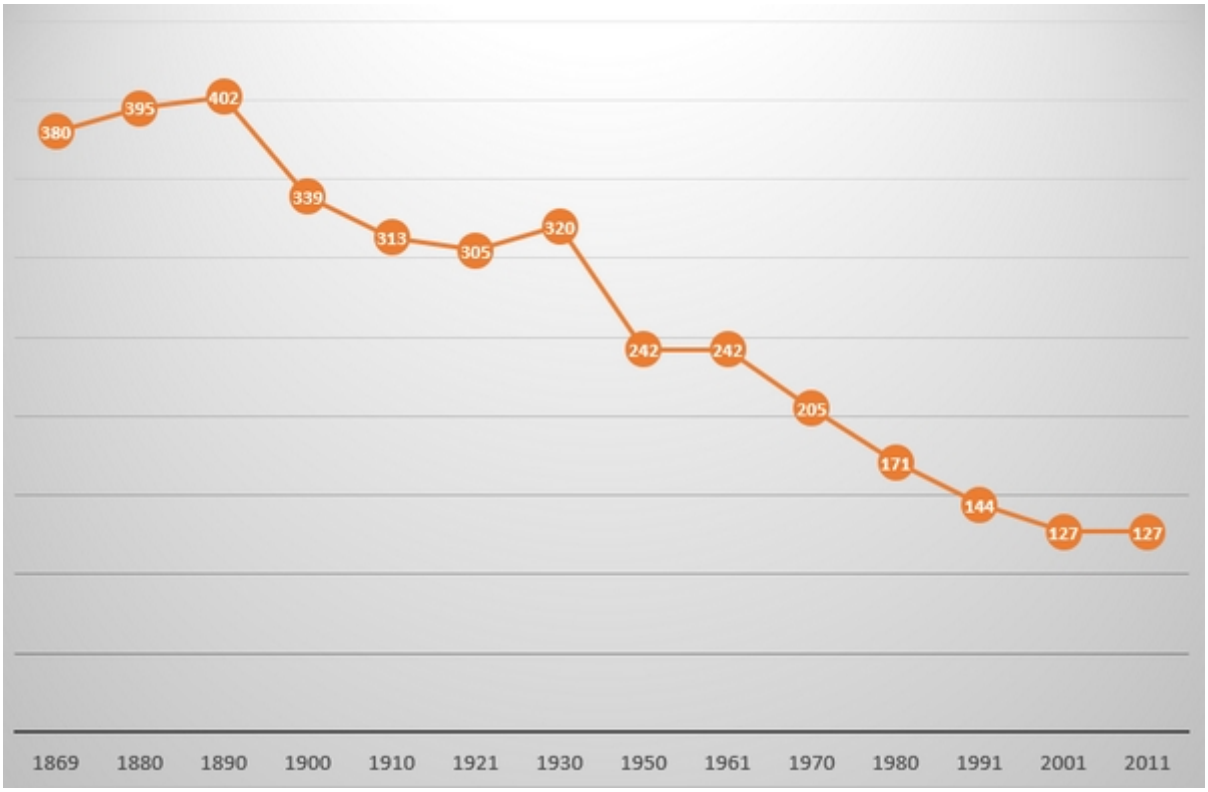

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Graf 3: Vývoj počtu obyvatel obce Vinary v letech 2011 - 2019

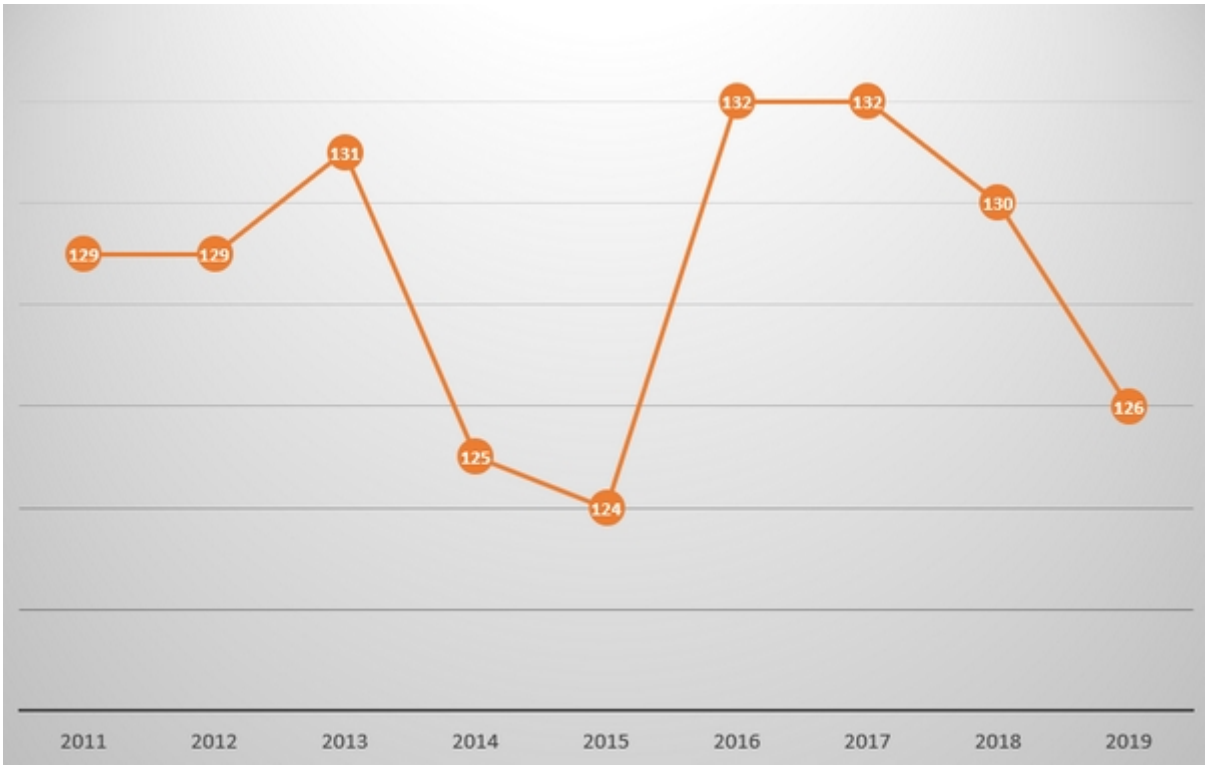

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Přírůstky/úbytky počtu obyvatel

Vývoj celkového počtu obyvatel ovlivňují dva ukazatelé - přirozený a migrační přírůstek/úbytek počtu obyvatel. Celkový přírůstek/úbytek je pak součtem těchto složek.

Graf 4: Přírůstky/úbytky počtu obyvatel v obci Vinary v letech 2011 - 2019

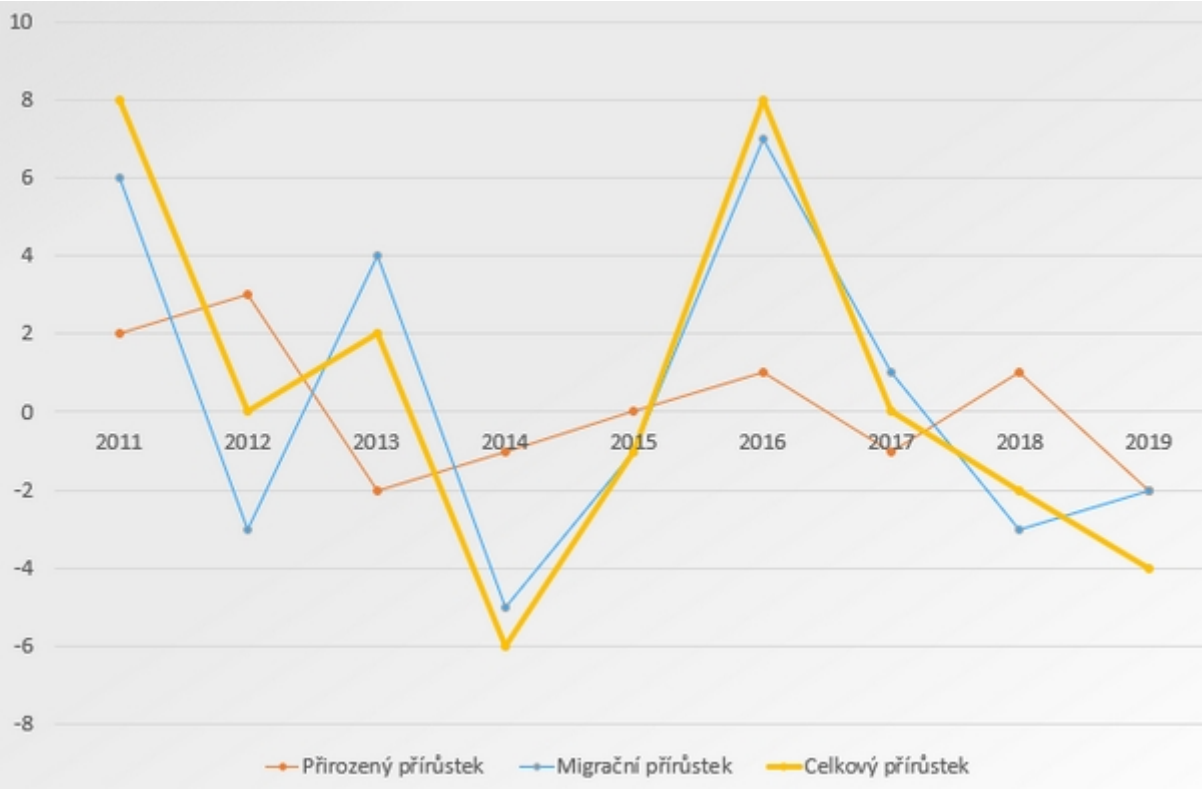

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Tab. 4: Pohyb obyvatel v obci Vinary v letech 2011 - 2019

Rok	Stav k 1.1.	Narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Migrační přírůstek	Celkový přírůstek
2011	121	3	1	2	6	0	6	8
2012	129	3	0	3	3	6	-3	0
2013	129	1	3	-2	7	3	4	2
2014	131	2	3	-1	4	9	-5	-6
2015	125	1	1	0	2	3	-1	-1
2016	124	2	1	1	7	0	7	8
2017	132	0	1	-1	6	5	1	0
2018	132	2	1	1	3	6	-3	-2
2019	130	0	2	-2	0	2	-2	-4

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Na celkový počet obyvatel má ve sledovaném období větší vliv migrační složka. Přirozený pohyb obyvatel se nachází v rozmezí od +3 do -2, u pohybu migrací jsou patrné větší výkyvy od +8 do -6.

Přirozený přírůstek obyvatel je výsledkem procesu rození a umírání obyvatel. Ve sledovaném období je průměrný roční počet narozených 1,56, u zemřelých je to 1,44. V budoucnu lze předpokládat spíše opačný vývoj - z hlediska nízkého počtu obyvatel v reprodukčním věku, kteří ještě děti nemají, a naopak vysokého počtu osob v seniorském věku. U přirozeného pohybu obyvatel tedy v následujících letech očekáváme spíše záporné hodnoty.

Vývoj migrační složky pohybu obyvatel lze těžko předpokládat. Obec nedisponuje stavebními pozemky ani vhodnými lokalitami pro výstavbu, bude tedy záležet na nabídce nemovitostí soukromých vlastníků. Stěhování obyvatel pryč z obce se obec musí pokusit omezit zvýšením atraktivity bydlení v této lokalitě.

Věková struktura

Věková struktura je sledována na základních věkových skupinách, které jsou svým složením ekonomické povahy. Jedná se o složku předproduktivní (0-14 let), produktivní (15-64 let) a poproduktivní (65+).

Na datech předchozích let je patrný mírný nárůst poproduktivní složky a mírný pokles předproduktivní a produktivní složky. Tento trend lze předpokládat i pro následující roky.

Graf 5: Vývoj věkové struktury obyvatel v letech 2011 - 2019

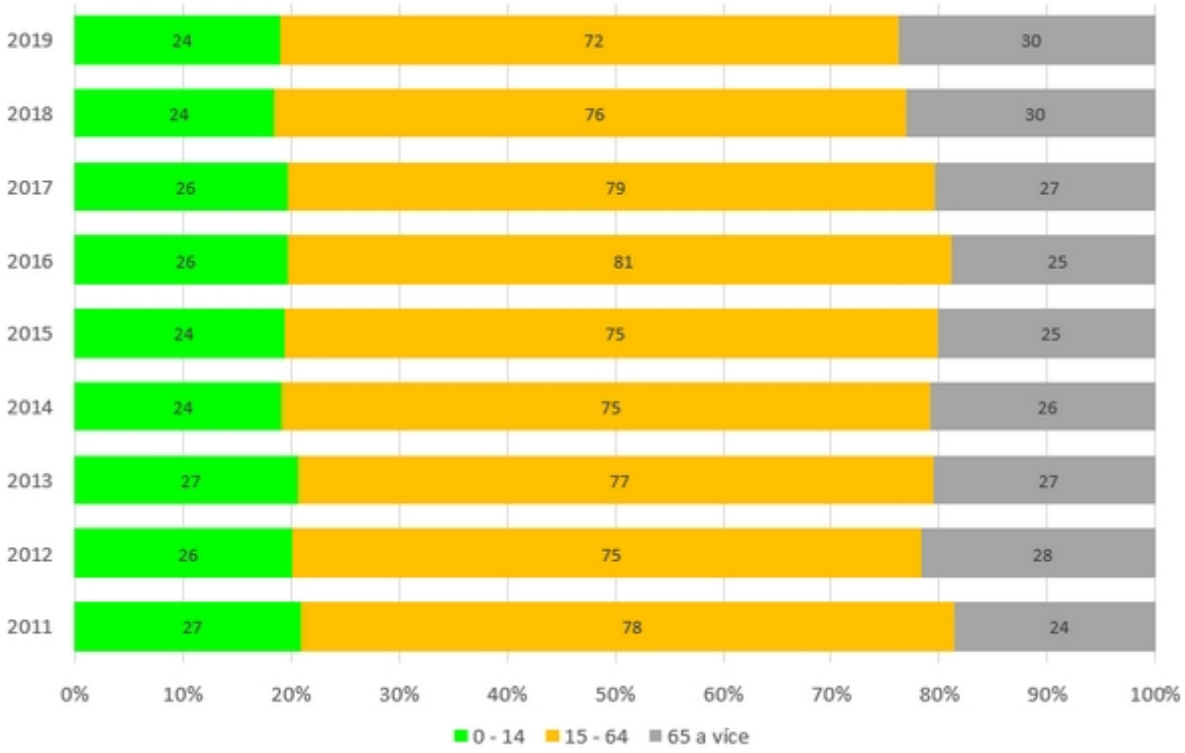

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

K 31. 12. 2019 žilo v obci 24 obyvatel do 14 let, 72 v produktivním věku od 15 do 64 let a 30 obyvatel starších 65 let. Průměrný věk 43,5 let (u mužů 42,0 a u žen 45,1 let) mírně převyšuje průměr obcí správní oblasti ORP Vysoké Mýto.

Index stáří (poměr poproduktivní a předproduktivní složky obyvatelstva) činil celkově 125, u mužů 107,7 a u žen 145,5.

Graf 6: Věková struktura obyvatel obce Vinary v roce 2019

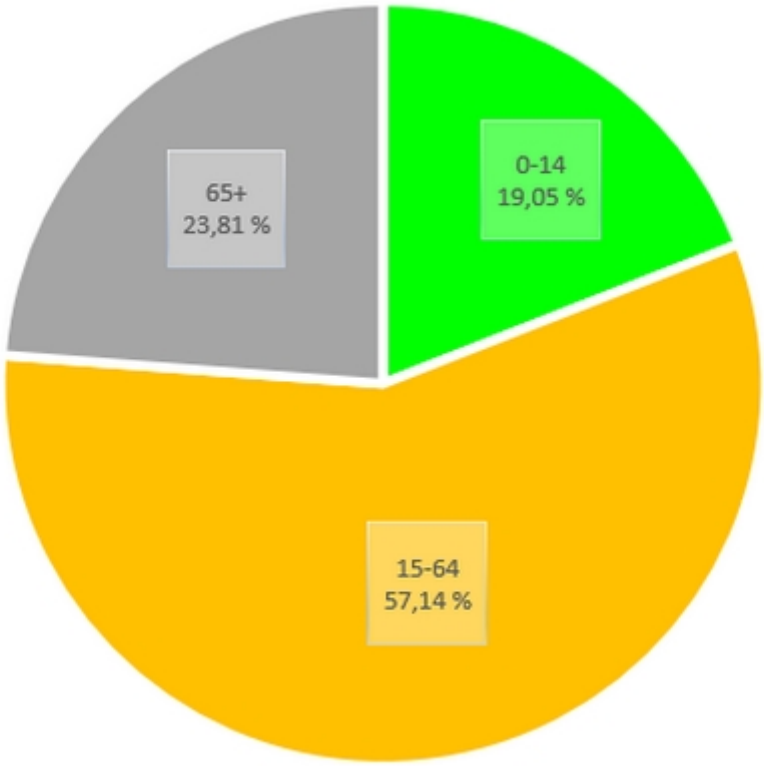

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Pro účel rozvoje obce a předvídání potřeb jejich obyvatel je třeba podrobněji analyzovat vývoj podílu jednotlivých věkových skupin.

Z grafickéo znázornění věkových skupin je patrné, že dominantní pětiletou věkovou skupinou jsou obyvatelé ve věku 40-44 let. S touto věkovou skupinou souvisí také vyšší počet dětí, zejména ve skupině 10-14 let. Silnými skupinami jsou ale také skupiny 65-69 a 70-74 let, které dohromady tvoří zhruba pětinu obyvatel.

Graf 7: Pětileté věkové skupiny počtu obyvatel k 31. 12. 2019

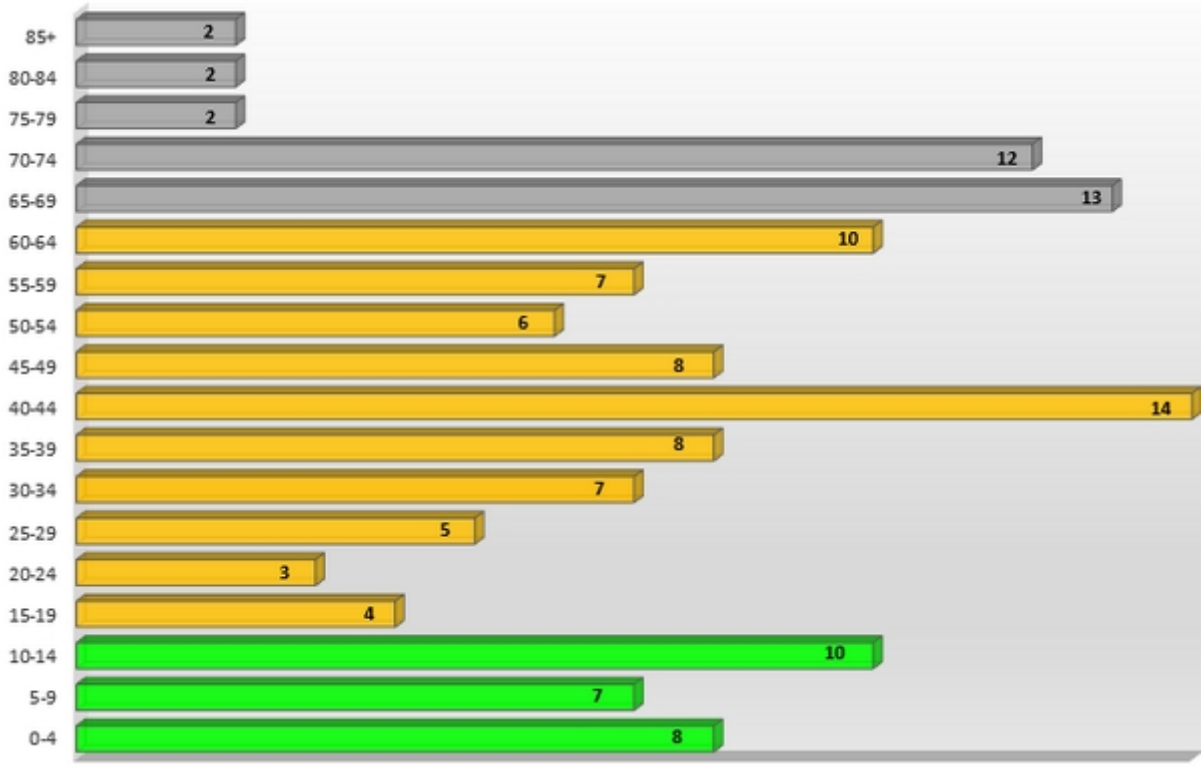

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Do vzdělanostní struktury obyvatelstva jsou započítáni obyvatelé starší 15 let.

Vzdělanostní úroveň obyvatelstva ve Vinarech je průměrná nebo lehce podprůměrná v rámci České republiky. Téměř polovina obyvatel má střední vzdělání bez maturity nebo vyučení, pětina má střední vzdělání s maturitou, vyšší odborné nebo nástavbové vzdělání, další pětina má pouze základní (vč. neukončeného) nebo žádné vzdělání. Téměř desetina počtu má vzdělání vysokoškolské.

Tab. 5: Srovnání vzdělanostní struktury obyvatel podle výsledků SLDB v roce 2011 (v %)

Území	Bez vzdělání	Základní vč. neukončeného	Střední vč. vyučení (bez maturity)	Střední s maturitou, vyšší odborné a nástavbové	Vysokoškolské	Nezjištěno
Vinary	1,9	18,1	48,6	21,0	9,5	1,0
Pardubický kraj	0,4	17,9	36,6	31,1	9,9	4,1
Česká republika	0,5	17,6	33,0	31,2	12,5	5,3

Zdroj: ČSÚ, vlastní výpočty

Graf 8: Vzdělanostní struktura obyvatel obce Vinary v roce 2011

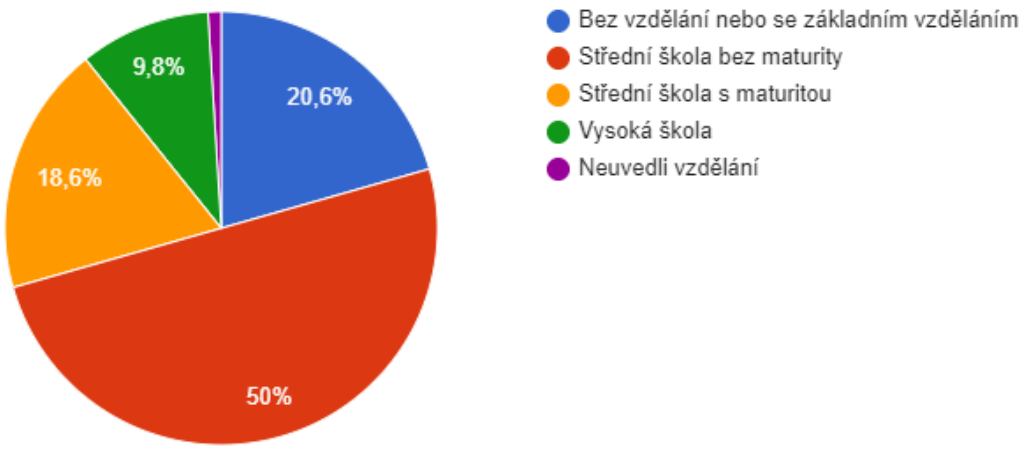

Zdroj: ČSÚ

Sociální situace

V obci se nenachází žádné národnostní menšiny ani sociálně slabí obyvatelé, nevyskytují se žádné sociopatologické jevy.

Spolková činnost

V současné době v obci funguje pouze jeden spolek - Sbor dobrovolných hasičů (SDH), který má ale širokou členskou základnu, jímající všechny věkové kategorie. Sbor má v současné době 73 členů, z toho 30 obyvatel Vinar - 11 mužů, 8 žen a 11 dětí. Ostatní členové jsou z okolních obcí, zejména z Vraclavi, Chroustovic a Stradouně.

Fungování sboru je každoročně podporováno finančním darem obce. Dále obec podporuje sbor bezplatným pronájmem klubovny v prvním patře budovy obecního úřadu a zvoničky sloužící jako hasičská zbrojnice (zejména pro potřeby JSDHO).

Hasiči udržují společenský život v obci, pořádají nejrůznější akce pro děti i dospělé, formou brigád provádějí v obci udržovací práce, starají se o úpravu veřejných prostranství, vedou kroužek pro mladé hasiče, včetně přípravky pro děti od 3 let. Provádějí sběr železa, papíru a dalších surovin. Samozřejmě jsou také akceschopní a připraveni zasáhnout při mimořádných událostech jako jsou požáry, povodně, vichřice apod.

3. Hospodářství

V této kapitole jsou analyzovány popisné a vývojové charakteristiky municipální ekonomiky obce. Jedná se o analýzu podnikatelských subjektů, zaměstnanosti, mobility pracovní síly.

Podnikatelské subjekty

Dle dat ČSÚ bylo k 31. 12. 2019 v obci registrováno 25 soukromých podnikatelů, z toho 14 se zjištěnou aktivitou. Věnují se především zemědělství a stavebnictví.

Tabulky zachycují ekonomické subjekty se sídlem v obci, tzn. že zde nemusí jednoznačně působit. Zároveň z dat není možné určit subjekty, které ve Vinarech působí, ale sídlo mají v jiné obci.

Tab. 6: Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	25	14
Zemědělství, lesnictví, rybářství	6	4
Průmysl	1	1
Stavebnictví	5	4
Velkoobchod a maloobchod	6	.
Doprava a skladování	1	1
Profesní, vědecké a technické činnosti	1	1
Veřejná správa a obrana	2	2
Ostatní činnosti	2	1

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z hlediska právní formy převažují fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona, následují zemědělští podnikatelé a právnické osoby.

Tab. 7: Podnikatelské subjekty podle právní formy

	Registrované podniky	Podniky se zjištěnou aktivitou
Celkem	25	14
Fyzické osoby podnikající dle živnostenského zákona	21	12
Zemědělští podnikatelé	4	3
Právnické osoby	4	2

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Nezaměstnanost

Ve srovnání s vývojem nezaměstnanosti v obcích SO ORP Vysoké Mýto, Pardubického kraje a celé ČR měla nezaměstnanost ve Vinarech v předchozích šesti letech podobné vyvojové tendence. Do roku 2018 klesala, v roce 2019 však zaznamenala nárůst (z 1 na 4 nezaměstnané).

Graf 9: Vývoj podílu nezaměstnaných osob

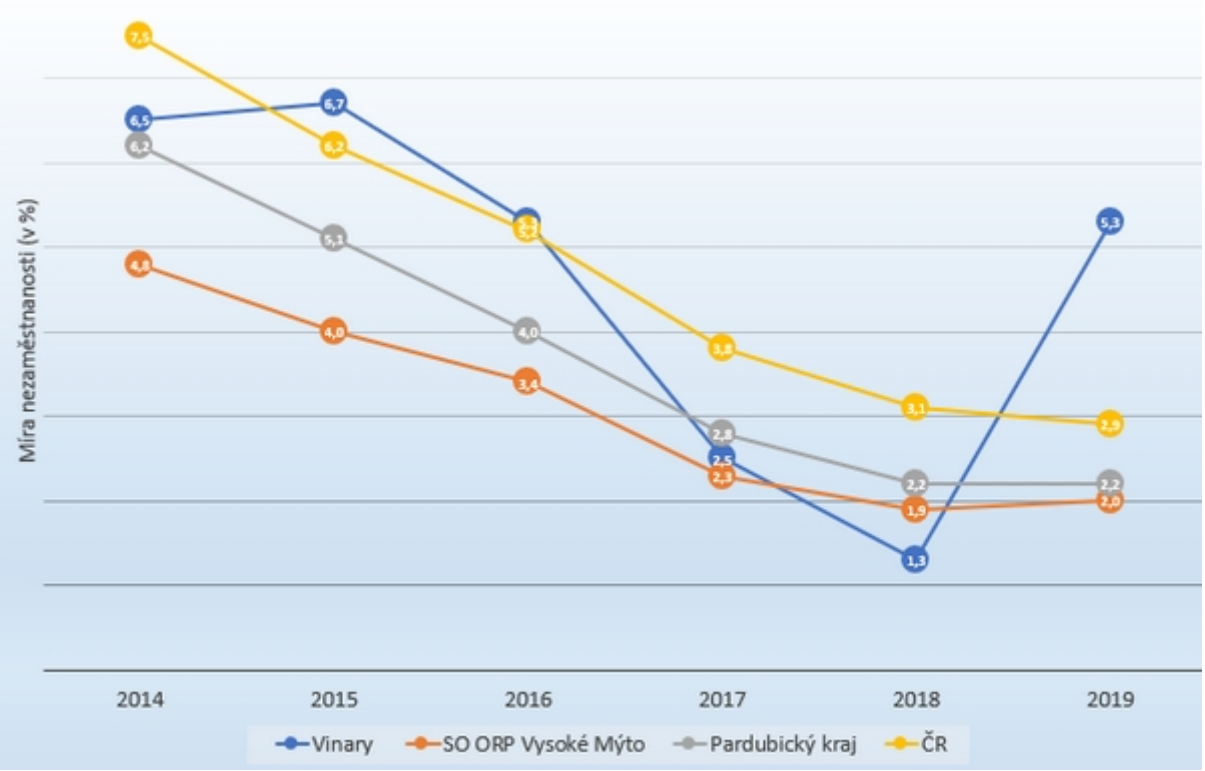

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vyjížďka za prací

Ukazatel vyjížďky za prací je možné sledovat pouze z údajů Sčítání lidu, domu a bytů z roku 2011, což je v současné době již zastaralý údaj. V té době za prací z obce vyjíždělo 12 pracujících a 5 žáků nebo studentů, v současnosti jsou tyto počty vyšší.

4. Infrastruktura

Technická infrastruktura

Zásobování **elektrickou energií** v obci je zajištěno dostatečnou kapacitou, ve velké části obce jde o vrchní vedení, pouze výjimečně jsou krátké úseky vedeny v zemi.

Obec je plně **plynofikována,** přesto někteří občané využívají i jiné zdroje vytápění. Převládajícím typem vytápění je však plyn následován pevnými palivy.

Veřejný **vodovod** v obci není, zásobování vodou je prostřednictvím soukromých studní, někteří občané

mají problém s vydatností studny a kvalitou vody. V současné době je realizován větší počet soukromých vrtů.

V obci není zavedena **kanalizační síť pro odpadní vody**, je vybudován systém dešťové kanalizace. Většina domů je napojena na samostatné odpadní systémy - septiky, jímky, novější stavby, příp. stavby rekonstruované v posledních letech, jsou napojeny na domovní čistírny odpadních vod (DČOV). Z důvodu vysokých nákladů na pořízení kanalizace a centrálního čištění odpadních vod zamýšlí vedení obce realizovat decentrální čištění s centrálním monitoringem.

Obec je pokryta **signálem** všech **mobilních operátorů**, na spoustě míst (a zejména pak uvnitř objektů) je však kvalita signálu nedostatečná.

Hlavním poskytovatelem **připojení k internetu** v obci je společnost PODA a.s. (dříve COMA s.r.o., která zanikla fúzí se společností PODA a.s.). Další možností je pevný internet od 02, případně prostřednictvím mobilních operátorů.

Po celé obci je zaveden **veřejný rozhlas**, prozatím s drobnými opravami funkční, výhledově bude třeba modernizovat.

Veřejné osvětlení funguje po celé obci, v předchozích letech vyžadovalo pouze drobné opravy a údržbu. Začátkem roku 2020 bylo doplněno o dvě lampy solárních led svítidel v místech s dříve nedostatečným osvětlením (u č.p. 39 a 77).

Svoz a likvidace komunálního odpadu jsou řešeny prostřednictvím společnosti AVE CZ odpadové hospodářství, s.r.o., která sváží směsný odpad a dále tříděné plasty (včetně tetrapaků) a sklo, dvakrát ročně také velkoobjemový a nebezpečný odpad. Svoz biologicky rozložitelného odpadu zajišťuje firma Barbora Janoušková, Střemošice, svoz olejů firma Černohlávek Oil. Papír a železo sbírá SDH v rámci každoročních svozů, zároveň je možné je odevzdávat do popelnic a kontejneru. Kontejnery jsou umístěny za hasičárnou, pouze kontejner na bioodpad je na hřišti. Skládka odpadu ani sběrný dvůr v obci nejsou.

Dopravní infrastruktura

Obec má dobrou dopravní dostupnost vzhledem k blízké silnici I. třídy č. 17 a dálnici D35 (dříve rychlostní silnice R35), která je v současné době ve výstavbě v nové trase. Po dokončení úseku Časy-Ostrov (plánováno na srpen 2022), bude veškerá doprava z dálnice svedena na silnici I/17 u obce Ostrov. Je třeba počítat s výrazným navýšením dopravy nejen na této silnici, ale také na silnici II/305 procházející obcí. V souvislosti s výstavbou dálnice je v posledních letech v obci zvýšená intenzita nákladní dopravy - jde zejména o přepravu kameniva.

Tab. 8: Roční průměr denních intenzit dopravy na silnici č. II/305, rok 2016

Typ vozidla	Intenzita za den
Těžká motorová	194
Osobní a dodávková	852
Jednostopá motorová	15
Součet všech vozidel	1 061

Zdroj: ŘSD sčítání dopravy 2016

Katastrem obce prochází silnice II. třídy číslo 305 (km 21,8 - 24,3) z Týniště nad Orlicí do Skutče a silnice III. třídy číslo 30521 (km 0 - 1,8) začínající křižovatkou se silnicí č. 305 a končící za obcí Sedlec.

Obr. 3: Silniční síť v obci Vinary

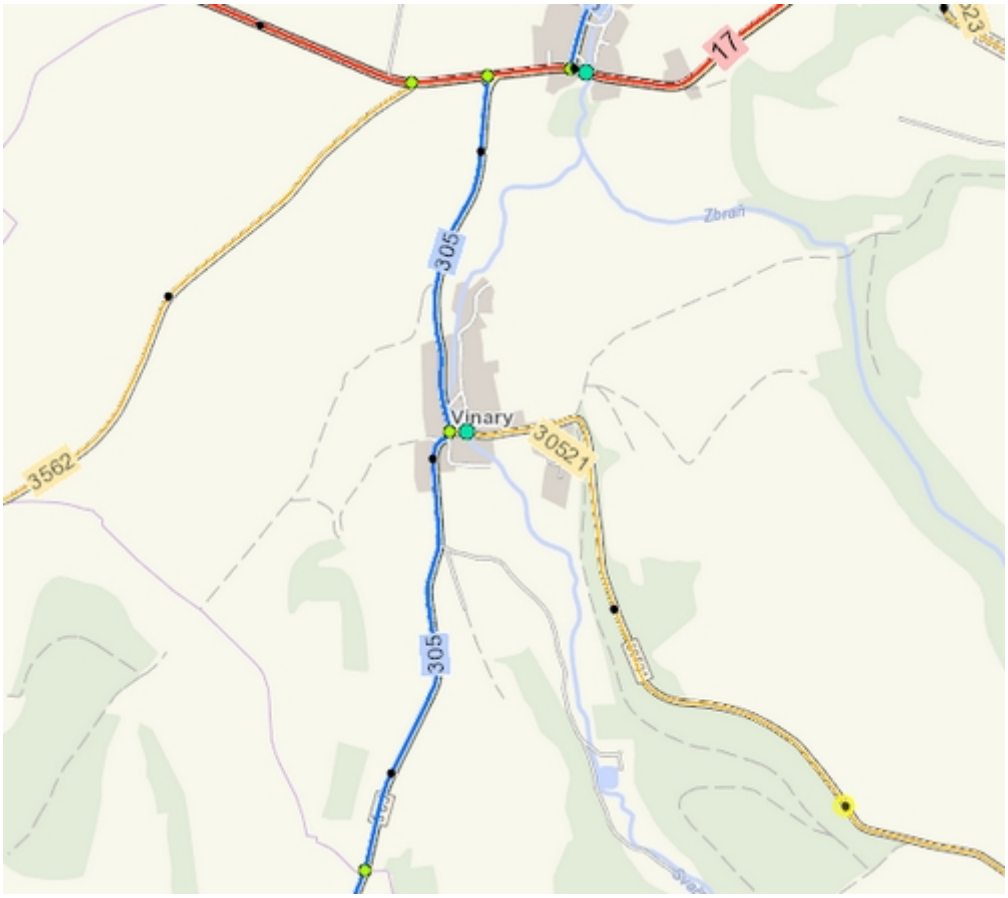

zdroj: geoportal ŘSD

Místní komunikace jsou na mnoha místech v neuspokojivém stavu, zejména kvůli překopům způsobeným plynofikací obce a umístěním telefonních kabelů do země.

Chodníky jsou v současnosti ve výborném stavu, v letech 2013 - 2017 proběhla oprava a výstavba chybějících úseků za pomoci dotačních titulů Pardubického kraje a Státního fondu dopravní infrastruktury.

Katastrem obce vede **cyklotrasa** č. 4227 z Nových Hradů, která se před obcí napojuje na cyklotrasu č. 4195 z Luže na Horní Jelení.

V intravilánu obce není zřízeno žádné **parkoviště.** V případě potřeby je možné parkovat před obecním úřadem nebo kulturním domem, kde je rozsáhlejší vyasfaltovaný prostor, případně zkraje sportovního areálu. V omezené míře je možné zaparkovat v blízkosti hasičárny nebo podél místních komunikací.

Dopravní obslužnost

V obci je dopravní obslužnost veřejnou hromadnou dopravou zajišťována **autobusovými spoji.** Vinary jsou na trase autobusové linky č. 700 927 z Vysokého Mýta do Luže, kterou provozuje ČSAD Ústí nad Orlicí, a.s. Ve všední dny zajišťuje dopravu 6 autobusových spojů do Vysokého Mýta a 6 v opačném směru, o víkendech linka nejezdí. V obci se nachází 2 autobusové zastávky - u obecního úřadu zastřešená zděná zastávka, u zvoničky pouze lavička. Využíván je především ranní spoj do Vysokého Mýta (škola, zaměstnání, lékaři, nákupy).

Dále je v docházkové vzdálenosti (1 km) možné využít autobusovou zastávku ve Stradouni, která je na trase linek č. 620 703 (provozovatel ARRIVA VÝCHODNÍ ČECHY a.s.) a 700 703 (provozovatel ČSAD Ústí nad Orlicí, a.s.) z Chrudimi do Vysokého Mýta.

Nejbližší **železniční stanice** se nachází v Sedlíšťce (4,5 km) na trati Praha - Pardubice - Česká Třebová.

V dopravní obslužnosti obce hraje nejvýznamnější roli osobní **automobilová doprava.**

5. Vybavenost obce

Bydlení

V této podkapitole jsou analyzovány charakteristiky domovního a bytového fondu obce. Jediným typem bydlení je bydlení v rodinných domech, bytové domy v obci nejsou.

V obci se nachází 75 budov s číslem popisným. Dle sčítání v roce 2011 bylo ale pouze 53 z nich obydlených. Pouze 41 % domácností bylo vybaveno počítačem s připojením na internet, v současné době se dá předpokládat, že je toto číslo značně vyšší.

Tab. 9: Domovní a bytový fond dle SLDB 2011

Počet domů v obci		75
Počet obydlených domů v obci		53
Podíl obydlených domů (%)	Vinary	70,67
	ČR	83,40
Počet rodinných domů v obci		53
Podíl rodinných domů (%)	Vinary	70,67
	ČR	72,18
Podíl byt.domácností s počítačem a připojením na internet (%)	Vinary	41,07
	ČR	53,00

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Za posledních více než 10 let neproběhla ve Vinarech žádná výstavba nových domů. Obec nevlastní žádné pozemky vhodné pro výstavbu, pozemky v soukromém vlastnictví, které by byly pro výstavbu vhodné, jsou užívány k jiným účelům.

Školství a vzdělávání

V obci Vinary není zřízena základní ani mateřská škola. Mateřská škola je nejblíže dostupná ve Stradouni, do základních škol dojíždějí děti převážně na Vraclav (pouze 1. stupeň), do Chroustovic a Vysokého Mýta. Základní umělecké vzdělání je dostupné ve Vysokém Mýtě a v Chroustovicích.

Středoškolské vzdělání je dostupné nejblíže ve Vysokém Mýtě, Chrudimi, Litomyšli, vysokoškolské pak v Pardubicích a Hradci Králové.

Obec Vinary disponuje veřejnou knihovnou umístěnou v budově obecního úřadu. Vedle nabídky stálého fondu obecní knihovny si mohou čtenáři vybírat z desítek knih v rámci výměnného fondu Městské knihovny v Chrudimi.

Zdravotnictví

Přímo v obci se nenachází žádné zdravotnické zařízení. Obyvatelé navštěvují ambulance zdravotnických zařízení zejména ve Vysokém Mýtě, omezeně v Luži a Chroustovicích.

Ordinace specialistů, lůžková zdravotnická zařízení a akutní či pohotovostní služby jsou obyvatelům k dispozici nejblíže v Chrudimi.

Obec neprovozuje žádnou sociální službu, ve Vinarech není k dispozici žádné zařízení poskytující sociální služby. Spádově jsou tyto služby zajišťovány ve Vysokém Mýtě.

Sport, kultura a volnočasové aktivity

V centru obce za kulturním domem se nachází sportovní areál, který tvoří dětské hřiště, asfaltové hřiště určené zejména pro míčové hry a zatravněná plocha hojně využívaná pro požární sport. SDH pořádá každoročně závody v požárním sportu o putovní vinarský pohár.

V kulturním domě se nachází místnost pro hru stolního tenisu.

V roce 2016 proběhla obnova ovocného sadu, došlo k výsadbě několika druhů třešní, jabloní, hrušní a moruší, byl instalován obecní mobiliář, hrací prvky a venkovní posilovací stroje.

Pro kulturní a společenské aktivity lze využít sál v kulturním domě, který je možné také pronajmout pro soukromé akce - svatby, oslavy, výroční schůze atd. Každoročně se tu koná hasičský ples, dětský karneval, mikulášská diskotéka pro děti, posezení s důchodci, taneční zábavy.

V létě se příležitostně konají taneční zábavy ve venkovním areálu za kulturním domem.

V prvním patře kulturního domu byla v předchozích letech zrekonstruovaná místnost, kterou je možné využít pro cvičení, posezení, promítání, školící účely, kurzy a kroužky pro různé skupiny obyvatel.

K tradičně pořádaným akcím patří vedle již zmiňovaných také posezení u příležitosti MDŽ, pálení čarodějnic, výlet k dětskému dni, lampionový průvod, rozsvěcení vánočního stromečku a zpívání koled. Většinu společenských akcí pořádá SDH Vinary ve spolupráci s obcí. Dále v obci probíhá Tříkrálová sbírka a Mikulášská nadílka.

Ve Vinarech se odnepaměti udržuje tradiční velikonoční zvyk Vodění Jidáše, který je zapsán na seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury Pardubického kraje.

Komerční služby

V obci je pouze hospoda s omezeným provozem, není zde žádná prodejna, pouze sem každý pracovní den přijíždí pojízdná pekárna.

Vzhled obce

Vinary působí jako upravená obec s péčí o veřejná prostranství a zeleň, značná péče je patrná i na většině soukromých pozemcích u rodinných domů i na obecních pozemcích před nimi. Negativně působí špatný stav několika neobydlených a neudržovaných soukromých objektů podél hlavní silnice. Vzhledem ke změně majitele jedné ze zanedbaných nemovitostí lze předpokládat zlepšení.

Dominantu obce tvoří zvonička se soškou svatého Floriána, kterému je zasvěcen také zvon. Zvonička slouží jako hasičská zbrojnice. Uprostřed obce se nachází kulturní památka pískovcové sousoší Kalvárie, které sloužilo na ochranu vesnice. U křižovatky je umístěn pomník padlým v 1. světové válce a za obcí

Boží muka. Mezi další památky můžeme zařadit také původní chalupu z 1. poloviny 17. století, která je v soukromém vlastnictví.

6. Životní prostředí

Stav životního prostředí

Kvalita ovzduší je dobrá, v topném období negativně ovlivněna individuálním vytápěním domů pevnými palivy.

Oblast podél silnice II/305 je zatížena **hlukem a výfukovými plyny** z projíždějících zejména nákladních automobilů, které u objektů přiléhajících k silnici způsobují otřesy. Jde hlavně o nákladní automobily zajišťující dopravu materiálu na výstavbu dálnice.

Kvalita vody v Bětnickém potoce je uspokojivá, zhoršuje se v letních obdobích s klesající průtočností. Problematické je také vypouštění odpadních vod z domácností.

Nad obcí ve směru na obec Sedlec ve "skalách" v místě bývalých opukových lomů se nachází letitá **skládka**, která vznikla za dob působení sovětské armády, která sem navážela odpad z vojenské posádky ve Vysokém Mýtě. Svážel se sem odpad z různých zdrojů - Sběrné suroviny, Východočeský cukrovar Hrochův Týnec, občané místní i z okolí... Při odchodu sovětských vojsk se provedla částečná rekultivace divoké skládky, která se sice zavezla zeminou, ale není vyloučené, že po letech se neobjeví závadné látky ve vodních pramenech. Roku 2011 byla provedena akce „Analýza rizik vlivu staré ekologické zátěže v k.ú. Vinary u Vysokého Mýta na podzemní vody, CHOPAV Východočeská křída a vodní tok Loučná“ - byly provedeny průzkumné vrtné práce, sledování, monitorování znečištění bývalého opukového lomu, zaměřené na vymezení případné kontaminace a určení mocnosti skládky. Výsledek je uspokojivý, k šíření kontaminace nedochází.

Ochrana životního prostředí

Na jižním a jihovýchodním území se díky pestré geomorfologii zachovala velmi hodnotná společenstva přirozeného charakteru, která zde představují i významný krajinotvorný fenomén.

Za humny – opukové stráně s teplomilnou květenou táhnoucí se jihozápadní oblastí Vinar směrem k Mravínu. Jde o stanoviště, kde se hydrologickým, klimatickým a geologickým vlivem na příkrých svazích vyvinula xerotermní společenstva s řadou ohrožených druhů rostlin, jako je hořec brvitý a sesel roční. Od roku 2010 je oblast v péči organizace Daphne - Institut aplikované ekologie, z.s. Péče o lokalitu probíhá formou kosení a rotační pastvou ovcí.

Bětník – přirozený listnatý les (dubohabřina) se vzácnými rostlinami a meandrujícím potokem.

Chráněná oblast přirozené akumulace vod Východočeská křída - silnice II/305 tvoří západní hranici této oblasti. Jde o zákonem vyhlášenou oblast, ve které dochází díky specifickým přírodním podmínkám k přirozené akumulaci vod ve vyšší míře.

Dalším krajinotvorným a stabilizujícím prvkem v krajině jsou ***přirozené lužní porosty podél vodotečí***, místy v hluboce zařízlém údolí, s výskytem mnoha druhů vyšších rostlin a živočichů (zejména měkkýšů). Jedná se hlavně o ***Bětnický (Svařeňský) potok***. Svými parametry plní v krajině funkci regionálního biokoridoru. Z Bětníka do Vinar a z Vinar do Stradouně pokračuje Bětnický potok bohatě meandrujícím korytem s pestrou doprovodnou zelení, až po soutok se Sedleckým potokem Zbraň. Bětnický potok je levostranným přítokem Loučné.

7. Správa obce

Obecní úřad a kompetence

Obec Vinary je obcí základního typu, tj. I. stupně. Obec administrativně spadá pod Vysoké Mýto - obec s rozšířenou působností (III. stupně).

Všichni volení zastupitelé obce (v počtu 5) jsou neuvolnění. Finanční a kontrolní výbor je tříčlenný, jejich předsedy jsou členové zastupitelstva. Při obecním úřadu působí sbor pro občanské záležitosti, který má 3 členky. Obec zaměstnává jednoho zaměstnance (účetní) na zkrácený úvazek. Další práce pro obec (údržba veřejných prostranství, úklid obecních budov, činnost knihovnice apod.) jsou vykonávány brigádnicky na dohodu o provedení práce.

O činnosti obce a obecního úřadu, plánovaných a proběhlých akcích a dalších událostech jsou obyvatelé informování obecním rozhlasem, na vývěsce, letácích do schránek a v informačním zpravodaji Vinaráček, který je vydáván čtvrtletně.

Obec je členem **Mikroregionu Vysokomýtsko**, což je dobrovolný svazek 27 obcí z okolí Vysokého Mýta. Předmětem činnosti svazku je realizace strategického plánu trvale udržitelného rozvoje regionu svazku obcí a dalších aktivit v oblasti ekonomického rozvoje, rozvoje venkova, kvality života, ochrany životního prostředí, rozvoje cestovního ruchu, propagace regionu a vytváření příznivých vnitřních a vnějších vztahů, schválených orgány svazku obcí. Přínosem zapojení obce Vinary do svazku obcí je možnost získání dotací (např. na elektropohon zvonu, posilovací prvky v ovocném sadu, dovybavení hřiště), výměna zkušeností, získávání informací, spolupráce za účelem dalšího rozvoje obce.

Obec je také členem **Sdružení místních samospráv České republiky**, což je nevládní apolitická organizace sdružující a hájící zájmy obcí v ČR.

V září roku 2020 poskytla obec Vinary své území **Místní akční skupině Skutečsko, Košumbersko a Chrastecko** a zároveň se stala jejím členem.

Bezpečnost v obci

Obec Vinary je zapojena do systému zasílání varovných a výstražných zpráv (SMS) obcí s rozšířenou působností, tj. Vysoké Mýto a Hasičského záchranného sboru. Zprávy jsou zasílány také vybraným členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce (JSDHO). Jednotka je zařazena do kategorie V.

Občané jsou v případě ohrožení varováni obecním rozhlasem, sirénou umístěnou na hasičárně, příp. zvoněním zvonu na zvoničce.

Míra kriminality v obci je zanedbatelná. Obec spádově patří pod Obvodní oddělení Policie ČR se sídlem v Chrasti. Přestupková komise nebyla v obci zřízena, tuto agendu vykonává na základě veřejnoprávní smlouvy přestupková komise Městského úřadu ve Vysokém Mýtě. V posledních letech nebyly řešeny žádné přestupky.

Hospodaření obce

Obec hospodaří dlouhodobě s vyrovnaným rozpočtem, vynakládá prostředky s vysokou mírou opatrnosti. Obec disponuje úsporami rozpočtových prostředků, dosaženými v předchozích letech hospodářské expanze, které budou moci být využity pro plánované aktivity. Obec má zřízené bankovní účty u České spořitelny a.s. a u České národní banky. Se svými finančními prostředky hospodaří v souladu s příslušnými zákony a předpisy.

Nemovitý majetek obce zahrnuje budovy (obecní úřad, kulturní dům, zvonička), pozemky (velká část pronajímána k zemědělským účelům), lesy (správcem je firma Městské lesy Vysoké Mýto, s.r.o.). Svůj majetek obec dle finančních možností postupně opravuje, udržuje ho v provozuschopném stavu.

Tab. 10: Vývoj rozpočtového hospodaření obce v letech 2014 - 2019 (v tis. Kč)

Položka		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy	celkem	2 142	2 081	2 125	2 390	2 495	2 409
	daňové	1 451	1 423	1 545	1 764	1 922	2 038
	nedaňové	263	53	107	265	71	58
	kapitálové	0	2	0	0	0	0
	přijaté transfery	428	603	473	361	502	313
Výdaje	celkem	1 886	2 040	1 868	2 003	2 138	1 989
	běžné	1 837	1 538	1 797	1 570	2 133	1 979
	kapitálové	49	502	71	433	5	10
Saldo příjmů a výdajů		256	41	257	387	357	420

Zdroj: účetnictví obce

Graf 10: Vývoj rozpočtového hospodaření obce v letech 2014 - 2019

Zdroj: účetnictví obce

A.2 Východiska pro návrhovou část

V této části jsou zhodnoceny silné a slabé stránky obce. K tomuto hodnocení přispělo také dotazníkové šetření, které proběhlo mezi obyvateli obce. Tato část a poznatky z ní jsou základem pro tvorbu části návrhové, která je klíčová pro budoucí rozvoj obce.

Z celkového počtu 115 rozdaných dotazníků bylo vyplněno 47, tj. 41 %.

Dotazník odevzdalo 23 žen, 20 mužů a 4 respondenti pohlaví neuvedli.

Největší zastoupení měli občané nad 60 let (36 %), dále ve věku 30-44 let (28 %) a 45-59 let (23 %).

15 respondentů žije v obci od narození, 1 se přistěhoval v dětství, 22 v dospělosti před více než pěti lety a 4 před méně než pěti lety. 5 respondentů odpověď neuvedlo.

19 respondentů žije v domácnosti bez dětí, 18 s alespoň jedním nezaopatřeným dítětem, 5 uvedlo jiný typ a 5 neodpovědělo.

Většina občanů (44 z 47) je spokojena s obcí jako místem pro život - 16 osob velmi spokojeno, 28 spíše spokojeno. Pouze 3 uvedli, že nejsou ani spokojeni ani nespokojeni. Vyloženě nespokojený není nikdo z respondentů.

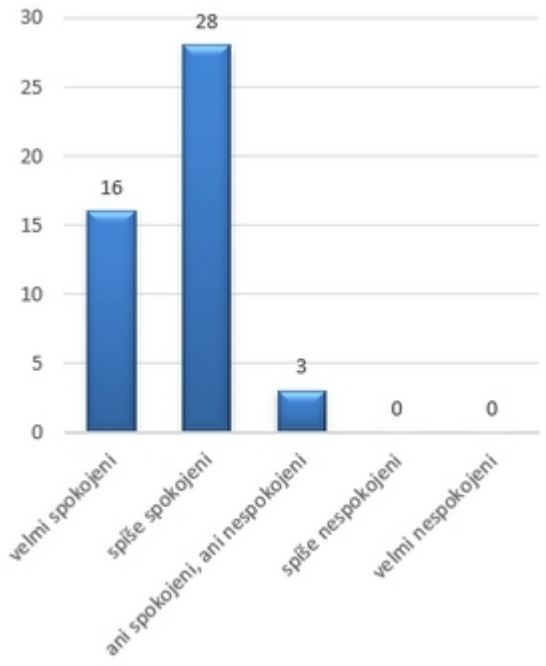

Občanům se nejvíce v naší obci líbí blízkost přírody (33), klidný život (28) a životní prostředí (20).

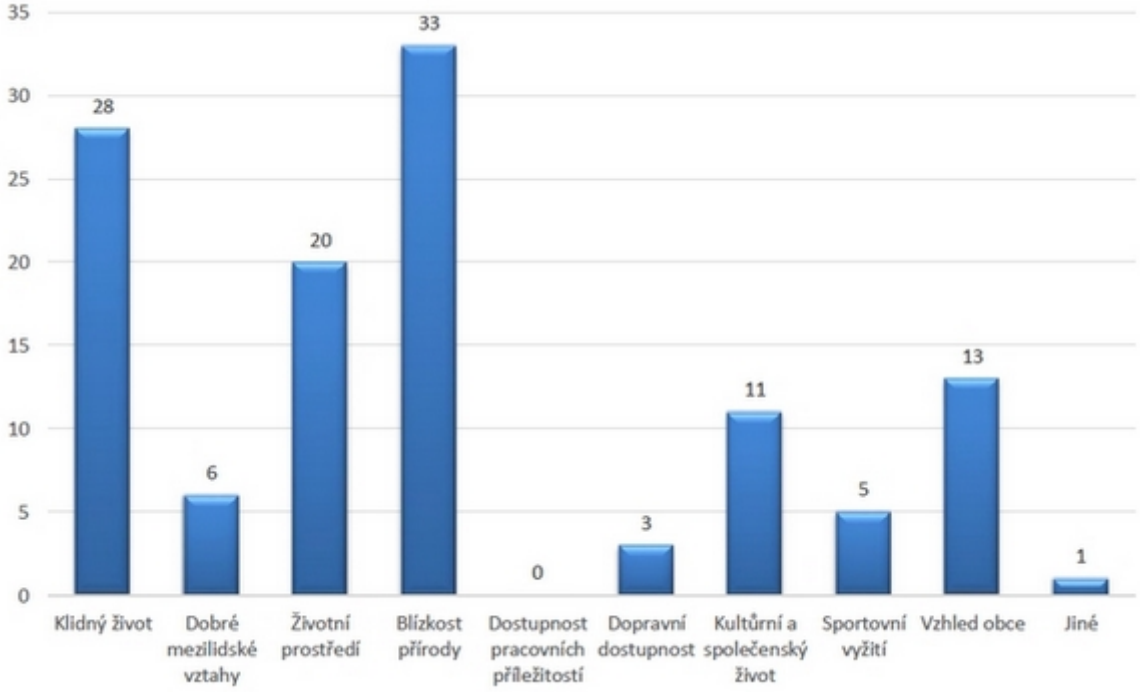

Naopak se nelíbí nezájem lidí o obec (20), špatná dostupnost obchodů a služeb (19), špatné vztahy mezi lidmi a nevyhovující veřejná doprava (shodně 12).

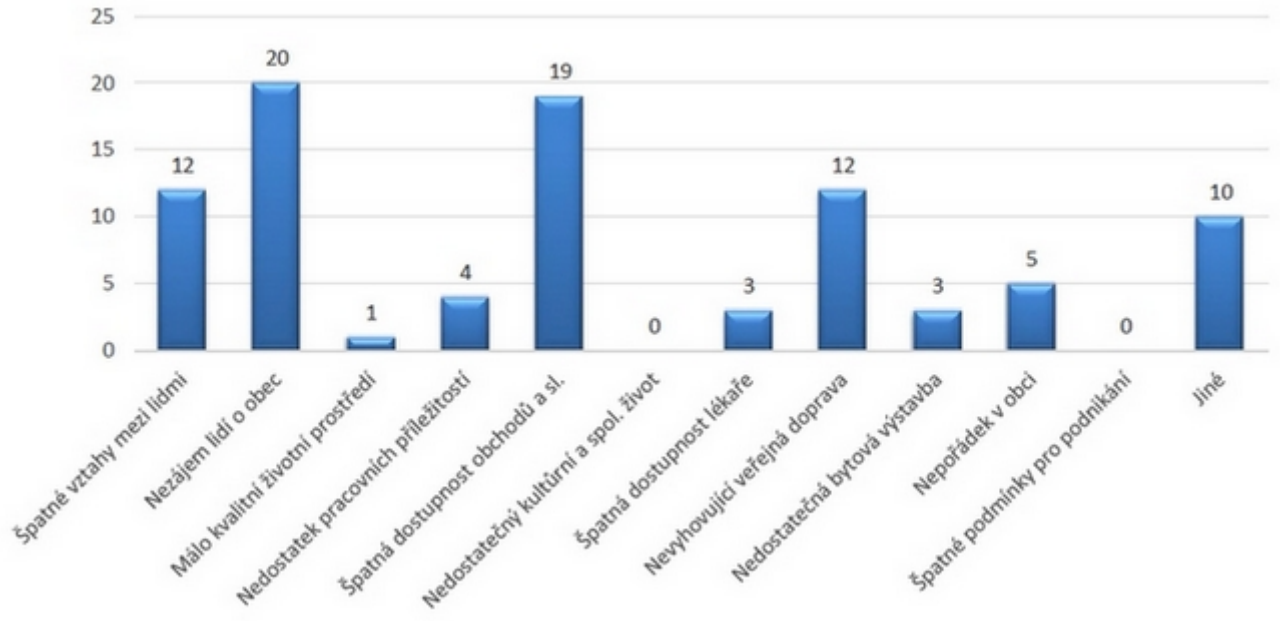

Na otázku, co občanům v obci nejvíce chybí, jasně dominuje odpověď obchodní služby (19), dále byly uvedeny vodovod (5), kanalizace, dobrý signál, kontejner na papír (shodně 4) a další.

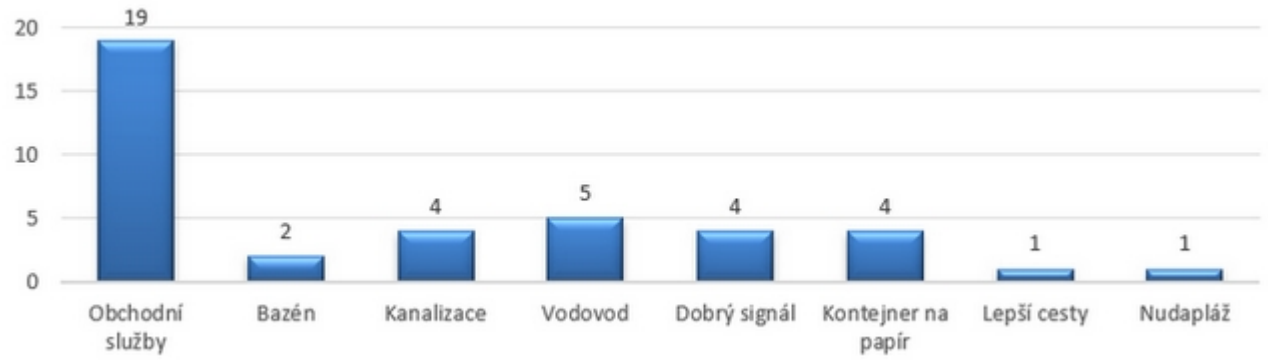

Hodnocení jednotlivých oblastí života v obci:

Oblast	Známka
1. bydlení	1,7
2. školství	2,2
3. zdravotnictví	2,4
4. veřejná doprava	2,5
5. kultura a společenský život	2,0
6. sportovní vyžití	1,9
7. stav životního prostředí	2,0
8. péče o vzhled obce	2,0
9. podmínky pro podnikání	2,5
10. rozvoj obce	2,2
11. informovanost o dění v obci	1,5
12. podpora aktivit pro děti	1,5
13. podpora aktivit pro seniory	1,8

Nejlépe je hodnocena informovanost o dění v obci, podpora aktivit pro děti a bydlení. Nejhůře pak podmínky pro podnikání, veřejná doprava a zdravotnictví.

Největší zájem v hodnocení byl o oblast bydlení, stav životního prostředí, péči o vzhled obce a informovanost o dění v obci - nikdo z respondentů neuvedl, že je mu tato oblast lhostejná. Opačně tomu bylo u oblasti podmínky pro podnikání, kterou ohodnotila pouze polovina respondentů.

Příležitosti ke vzájemným společenským kontaktům hodnotí většina obyvatel kladně; za dostatečné je považuje 32 respondentů, za nedostatečné 6 a 7 nedokáže posoudit.

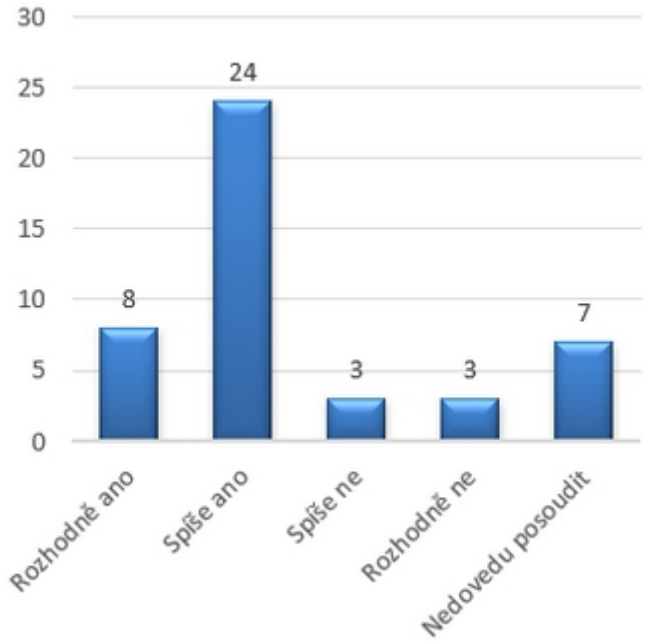

Jako komunikační prostředek k pro předávání informací upřednostňují občané obecní rozhlas, dále roznos letáků do schránek, nakonec informace na vývěsce a na webu obce.

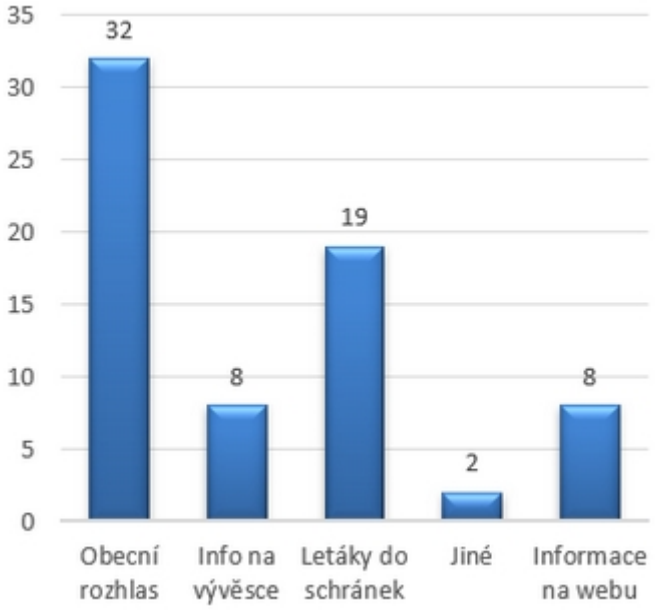

Informace o dění v obci sledují na webových stránkách pravidelně pouze 4 respondenti, občas 12, 9 výjimečně a 16 vůbec. 6 respondentů nemá internet.

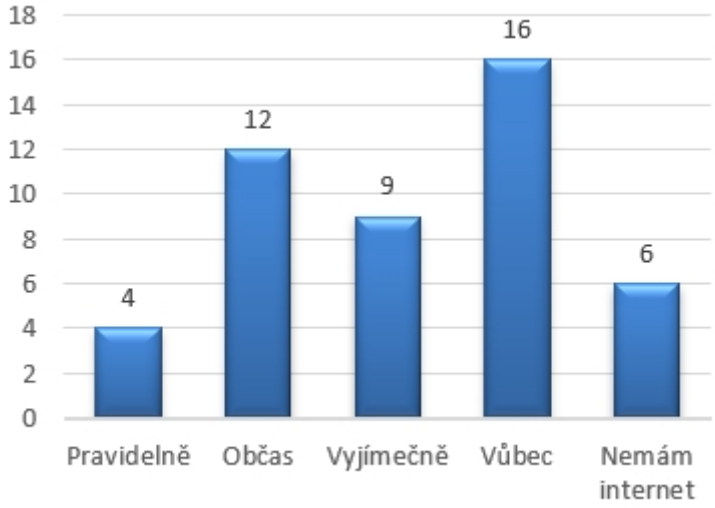

S obecním zpravodajem Vinaráček jsou všichni respondenti spokojeni - 26 rozhodně spokojeno, 21 spíše spokojeno.

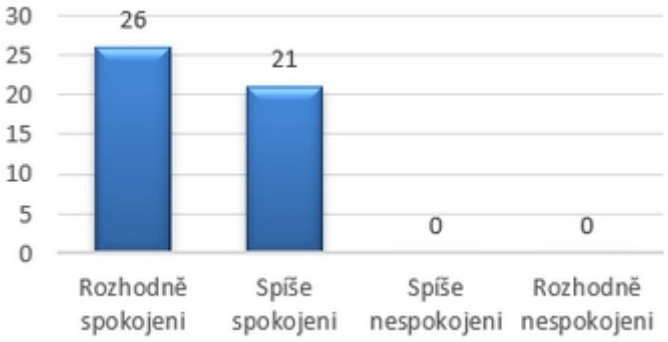

Obecní finanční prostředky by respondenti převážně investovali do budování technické infrastruktury a rekonstrukce místních komunikací, méně již do péče o veřejnou zeleň, podpory kulturních, společenských a sportovních aktivi a opravy obecních budov a památek.

Potěšitelné je, že 36 respondentů je ochotno něco udělat pro rozvoj obce, 9 spíše ne a 1 rozhodně ne. Občané jsou ochotni pomoci s údržbou veřejných prostranství, přípravou společenských a kulturních akcí, při obecních brigádách, několik také při vedení zájmových kroužků.

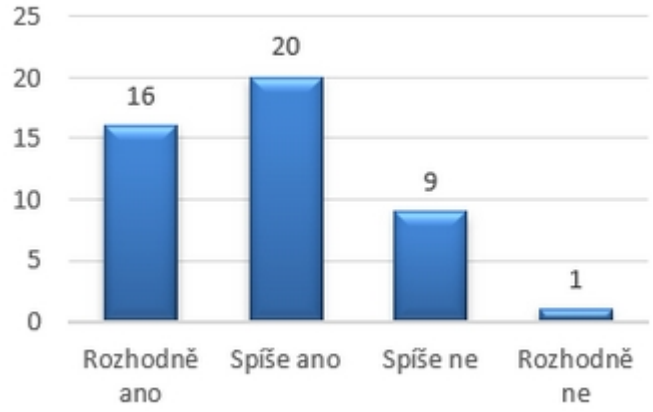

Výsledky dotazníků přispěly k tvorbě SWOT analýzy, která je základem pro tvorbu návrhové části, klíčové pro tento dokument.

SWOT analýza

Silné stránky

- **Čistě venkovská obec - zachovalý ráz vesnice**

Slabé stránky

Příležitosti

Hrozby

B. NÁVRHOVÁ ČÁST

B.1 Strategická vize

Vize představuje dlouhodobý obraz o budoucnosti obce, o tom jak by se měla obec vyvíjet a zlepšovat. Strategická vize obce vychází z výsledků předchozích částí PRO, jednání pracovní skupiny a setkání s obyvateli. Naplnění této vize je zajištěno realizací tohoto PRO a dokumentů na něj navazujících.

Strategická vize obce Vinary

"Vinary jsou společensky soudržnou obcí nabízející klidné bydlení ve zdravém životním prostředí s dostupnou technickou infrastrukturou. V obci nebo její blízkosti jsou zajištěny základní služby občanské vybavenosti, je vytvořeno kvalitní zázemí pro vnitřní i venkovní volnočasové aktivity pro všechny věkové kategorie obyvatel. Vinary poskytují svým obyvatelům moderní bydlení v klidném a bezpečném venkovském prostředí."

B.2 Cíle, opatření a aktivity

Vysoká důležitost | Střední důležitost | Nízká důležitost

Cíl : „Zachování vzhledu a charakteru obce”

Opatření : „Rekonstrukce obecního majetku”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Oprava technického zázemí u kulturního domu”	2021 - 2022	zastupitelstvo		Vlastní + externí
„Pořízení přístřešku na autobusovou zastávku "Vinary"”	2021 - 2025	zastupitelstvo		Vlastní + externí
„Oprava dámských WC v KD”	2021 - 2022	zastupitelstvo		Vlastní + externí
„Oprava zbývajícího prostoru v 1. patře KD”	2024 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí
„Dokončení rekonstrukce budovy OÚ”	2022 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí
„Oprava fasády kulturního domu a obecního úřadu”	2026 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí

Opatření : „Údržba a obnova veřejných prostranství”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Údržba a obnova hracích a workoutových prvků a mobiliáře na hřišti, v ovocném sadě a dalších prostranstvích”	2021 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí
„Údržba veřejných prostranství”	2021 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní
„Pořízení mechanizace pro údržbu zeleně a veřejných prostranství”	2023 - 2025	zastupitelstvo		Vlastní + externí

Cíl : „Zlepšení dopravní a technické infrastruktury v obci”

Opatření : „Obnova dopravní infrastruktury obce”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Oprava místních komunikací”	2024 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí

Opatření : „Obnova a vybudování technické infrastruktury obce”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Vybudování soustavy domovních čistíren odpadních vod”	2020 - 2023	zastupitelstvo		Vlastní + externí
„Oprava veřejného osvětlení”	2021 - 2022	zastupitelstvo		Vlastní
„Modernizace veřejného rozhlasu”	2025 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí

Cíl : „Ochrana životního prostředí”

Opatření : „Zadržování vody v krajině”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Vybudování malé vodní nádrže”	2025 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí

Opatření : „Péče o les”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Údržba a obnova obecních lesů”	2021 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí

Opatření : „Péče o zeleň”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Obnova zeleně a výsadba stromů”	2021 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí

Cíl : „Podpora bezpečnosti v obci”

Opatření : „Dovybavení JSDHO”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Průběžná obnova vybavení jednotky”	2021 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí

Cíl : „Podpora kulturního, společenského a sportovního vyžití”

Opatření : „Podpora tradičních i nových společenských, kulturních a sportovních akcí”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Podpora spolků a dalších organizátorů akcí”	2021 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní
„Podpora a propagace tradičního zvyku Vodění Jidáše”	2021 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní + externí

Opatření : „Podpora vzdělávacích a volnočasových aktivit”	Od - do	Odpovědnost	Náklady (tis. Kč)	Zdroj financování
„Pořádání setkání občanů, vzdělávacích a volnočasových aktivit”	2021 - 2028	zastupitelstvo		Vlastní

B.3 Podpora realizace programu

Progra rozvoje obce Vinary na roky 2021-2028 definuje priority budoucího rozvoje obce.

Realizace PRO

Za realizaci programu je zodpovědné zastupitelstvo obce v čele se starostou. Zastupitelstvo koordinuje aktivity vedoucí k naplnění programu. Realizace je závislá především na finančních prostředcích zejména z obecního rozpočtu, státního a krajského rozpočtu a fondů EU.

Monitoring PRO

Monitoring programu bude provádět zastupitelstvo obce v rámci svého veřejného zasedání jednou ročně. K monitoringu budou shromažďovány informace o průběhu jednotlivých aktivit. Bude zhodnoceno, zda dochází k naplňování priorit a stanovených cílů.

Sledovány budou aktivity naplánované na daný rok, včetně finanční připravenosti projektů, příp. vyhledávání a zajištění vhodných finančních zdrojů.

V rámci veřejných zasedání zastupitelstva budou projednávány změny dokumenty

Aktualizace PRO

Aktualizace dokumentu bude probíhat dle potřeby, na základě situace, ve které se obec bude nacházet. Změny budou předkládány, projednávány a schvalovány na veřejném zasedání zastupitelstva obce.

Dokument bude vyvěšen na webových stránkách obce a ve fyzické podobě bude k dispozici v kanceláři Obecního úřadu ve Vinarech.